

**TIJORAT BANKLARIDA DEPAZIT HIZMATLARI AMALAYOTINI
TAKOMILLASHTIRISH XORIJ TAJRIBASI**

Alimov Sherzod Choriyevich

*Surxondaryo viloyati Termiz Davlar Universiteti
Iqtisodiyot fakulteti "Moliya" kafedrasi o'qituvchisi*

Annotatsiya. Ushbu maqola tijorat banklari tomonidan taqdim etiladigan depozit xizmatlari bo'yicha xalqaro ilg'or tajribalarni o'rganib, mijozlar tajribasi, samaradorligi va rentabelligini oshiradigan yangiliklarni ta'kidlaydi. Etakchi moliya institutlarining muvaffaqiyatli amaliy tadqiqotlarini o'rganib chiqib, depozit jarayonlarini optimallashtirishga yondashuvlarni aniqlaydi. Tadqiqot rivojlanayotgan bozorlarda tijorat banklarida depozit xizmatlarini yaxshilash uchun xorijiy tajribalarni qanday moslashtirish mumkinligini tushunishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Depozit xizmatlari, tijorat banklari, mijozlar tajribasi, samaradorlik, moliyaviy innovatsiyalar, xalqaro bank amaliyoti.

Raqamli transformatsiya davrida butun dunyo bo'ylab tijorat banklari raqobatbardosh bo'lish va rivojlanayotgan mijozlar ehtiyojlarini qondirish muammosiga duch kelishmoqda. Ushbu maqolada depozit xizmatlari bo'yicha xorijiy bank amaliyotlari tijorat banklarida xizmat ko'rsatishni yaxshilash uchun qanday qilib moslashtirilishi mumkinligi o'rganiladi. Moliyaviy texnologiyalarning jadal rivojlanishi bilan rivojlangan mamlakatlarning ko'plab banklari depozit xizmatlarini soddalashtiradigan, foydalanuvchi tajribasini oshiradigan va operatsion samaradorlikni ta'minlaydigan innovatsion yondashuvlarni qo'lladilar.

Ushbu tadqiqot turli mintaqalardagi, shu jumladan Shimoliy Amerika, Evropa va Osiyodagi tijorat banklarining amaliy tadqiqotlarini tahlil qilib, sifatli yondashuvdan foydalandi. Ma'lumotlar sanoat hisobotlari, bank nashrlari va akademik jurnallardan to'plangan. Bank mutaxassislari bilan suhbatlar xorijiy amaliyotni amalga oshirishning amaliy jihatlari to'g'risida qo'shimcha ma'lumot berdi. Ushbu xalqaro depozit xizmatlarining asosiy xususiyatlari va afzalliklarini aniqlash uchun qiyosiy tahlil qo'llanildi.

Tijorat banklarida depozit xizmatlarini ko'rsatish amaliyotini takomillashtirish chet elda to'plangan tajriba va tushunchalardan katta foyda keltirishi mumkin. Xalqaro tajribalar ushbu xizmatlarni yaxshilashning bir necha yo'li:

Innovatsion texnologiyalarni qabul qilish

- Raqamli bank platformalari: raqamli bank infratuzilmasi rivojlangan mamlakatlardan o'rganish foydalanuvchilarga qulay mobil ilovalar va onlayn depozit xizmatlarini birlashtirishga yordam beradi.

- Avtomatlashtirish va AI: chet elda mijozlarga xizmat ko'rsatishning avtomatlashtirilgan echimlarini kuzatish (masalan, AI chatbotlari) depozit bilan bog'liq so'rovlarni samarali va kechayu kunduz qo'llab-quvvatlashga yordam beradi.

Kengaytirilgan Mijozlar Tajribasi

- Shaxsiylashtirilgan xizmatlar: mijozlar ehtiyojini qondirish darajasi yuqori bo'lgan mamlakatlardagi banklar ko'pincha moslashtirilgan depozit variantlari, sodiqlik dasturlari va shaxsiy moliyaviy maslahatlarni taklif qilish uchun ma'lumotlar tahlilidan foydalanadilar.

- Foydalanuvchiga yo'naltirilgan dizayn: boshqa joylarda bank xizmatlarining dizayni va mavjudligini o'rganish depozit jarayonlarini yanada intuitiv qilish uchun o'zgarishlarni ilhomlantirishi mumkin.

Xavfsizlik va muvofiqlik bo'yicha eng yaxshi amaliyotlar

- Firibgarlikning ilg'or oldini olish: kiberxavfsizlik va firibgarlikka qarshi choralar bo'yicha xalqaro ilg'or tajribalarni o'rganish depozit xavfsizligini mustahkamlashga yordam beradi.

- Normativ muvofiqlik: chet el tajribasi mahalliy va xalqaro moliyaviy qoidalarga rioya qilgan holda innovatsion xizmatlarni muvozanatlash haqida tushuncha berishi mumkin.

Turli Depozit Mahsulotlari

- Depozit sxemalarining xilma-xilligi: xorijiy banklarning turli xil jamg'arma rejalari, asosiy depozitlar va foiz stavkalarining moslashuvchan sxemalarini qanday taklif qilishlarini kuzatish yangi, raqobatbardosh takliflarni xabardor qilishi mumkin.

- Boshqa moliyaviy xizmatlar bilan integratsiya: depozit xizmatlarini investitsiya va sug'urta imkoniyatlari bilan birlashtirish, ba'zi bozorlarda ko'rinib turganidek, kengroq mijozlarni jalb qilishi mumkin.

Mijozlarni o'qitish va jalb qilish

- Moliyaviy savodxonlik dasturlari: chet elda mijozlarning depozit mahsulotlari haqidagi tushunchalarini yaxshilaydigan dasturlarni o'rganish ta'lim kampaniyalarini amalga oshirishga olib kelishi mumkin.

- Seminarlar va seminarlar orqali jalb qilish: banklar informatsion seminarlar yoki onlayn vebinarlar orqali mijozlarni faol jalb qilish strategiyasini qabul qilishlari mumkin.

Barqarorlik va axloqiy bank

- Yashil bank tashabbuslari: barqaror loyihalar bilan bog'liq omonatlarni taklif qiladigan yoki axloqiy bank tamoyillari asosida ishlaydigan banklar bilan tajribalar ekologik toza depozit mahsulotlarini ilhomlantirishi mumkin.

Xalqaro amaliyotdan olingan ushbu xulosalar tijorat banklarida depozit xizmatlarini modernizatsiya qilish va raqobatbardosh joylashtirishni qo'llab-quvvatlaydi, bu esa mijozlar ehtiyojini qondirish va biznesning o'sishiga olib keladi.

Rivojlanayotgan bozorlarda xorijiy ilg'or tajribalarni amalga oshirish tartibga soluvchi farqlar, texnologik cheklovlar va mijozlarning yangi tizimlarga moslashishi kabi muammolarga duch kelishi mumkin. Biroq, amaliy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ushbu amaliyotlarning bosqichma-bosqich integratsiyasi sezilarli yaxshilanishlarga olib kelishi mumkin. Masalan, banklar asosiy depozit xizmatlarini raqamlashtirishdan boshlashlari va keyinchalik transchegaraviy o'tkazmalar va shaxsiylashtirilgan bank mahsulotlari kabi murakkab xususiyatlarni joriy etishlari mumkin. Bundan tashqari, mijozlarni qabul qilishni ta'minlash uchun mahalliy bozor ehtiyojlariga e'tibor berish juda muhimdir.

Xulosa

Xorijiy banklarning depozit xizmatlari bo'yicha tajribasi rivojlanayotgan mamlakatlarda tijorat bank operatsiyalarini takomillashtirish uchun qimmatli saboqlarni beradi. Raqamli innovatsiyalar, mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlar va mustahkam xavfsizlik choralari e'tibor depozit xizmatlarini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin. Ushbu amaliyotlarni qo'llash orqali banklar mijozlar ehtiyojini qondirishni yaxshilashi, operatsion xarajatlarni kamaytirishi va rentabellikni oshirishi mumkin.

Qo'shimcha raqamlashtirish: mijozlar va xodimlarni yangi tizimlar bilan tanishtirish uchun asosiy xizmatlarni raqamlashtirishdan boshlang.

Mijozlar segmentatsiyasi: shaxsiylashtirishni kuchaytirib, muayyan demografik guruhlariga moslashtirilgan depozit mahsulotlarini ishlab chiqish.

Tartibga solish: xalqaro amaliyotning mahalliy qonunlarga muvofiqligini ta'minlash uchun regulyatorlar bilan hamkorlik qilish.

Xodimlarni o'qitish: yangi texnologiyalarga uzluksiz tatbiq etish va moslashishni ta'minlash uchun bank xodimlari uchun doimiy treningga mablag ' sarflang.

Ushbu maqola tijorat banklarida xizmat ko'rsatish sifati, xavfsizligi va operatsion samaradorligini oshirish uchun depozit xizmatlarida muvaffaqiyatli xorijiy amaliyotni moslashtirishning potentsial afzalliklarini ta'kidlaydi.

Adabiyotlar:

1. P.E. Pfeifer, M.E. Haskins, R.M. Conroy. Customer lifetime value, customer profitability, and the treatment of acquisition spending. Journal of Managerial Issues. – 2004. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/>
2. Тетерина В.С. – Теоретические Р. 1-25. аспекты формирования депозитной политики банка [Текст] / - 2016, с. 445-449. 12.

3. Палатова Е.Ю. Тенденции развития депозитного рынка России [Текст] // Современные научные исследования и инновации. - 2017. - № 3 - С. 23-27.
4. Байсембаева Г.М.(2014) Стратегия развития депозитной политики банков второго уровня (на примере АО Издательство «Алянс-банк»). «КЕРЕКУ» Монография. Павлодарского государственного университета им. С.Торайгырова. 7-9 стр
5. Turonbank ATB moliyaviy hisobotlari asosida tayyorlandi. www.Turonbank.uz
6. Shermuxamedov B.U Tijorat banklari faoliyatida depozit siyosatini ishlab chiqish va joriy etishning xalqaro amaliyoti. Иқтисодиёт ва таълим / 2021 йил 2-сон. <https://cedr.tsue.uz/index.php/journal>.